

Beleidsregels lijkbezorging van gemeentewege 2023

Het college,

overwegende dat het wenselijk is beleidsregels vast te stellen voor de uitvaarten van overledenen waarvoor de gemeente verantwoordelijk is;

gelezen het voorstel d.d. 12 juli 2023 (nr. 422823);

gelet op de artikelen 21 en 22 van de Wet op de lijkbezorging;

B E S L U I T:

De volgende **Beleidsregels lijkbezorging van gemeentewege 2023** vast te stellen

Artikel 1 Begrippen

In deze beleidsregels wordt verstaan onder:

- burgemeester: de burgemeester van de gemeente Dronten;
- gemeente: de gemeente Dronten;
- nabestaande: bloed- of aanverwanten in de eerste of tweede graad;
- lijkbezorging: het verzorgen van een uitvaart;
- de wet: de Wet op de lijkbezorging

Artikel 2 Opdracht geven tot de lijkbezorging

- De burgemeester geeft opdracht tot lijkbezorging van een binnen de gemeentegrenzen van de gemeente Dronten aangetroffen overledene waarvoor een opdracht tot lijkbezorging door een nabestaande van die overledene achterwege blijft. De lijkbezorging vindt ook plaats indien de overledene woonachtig is in een andere gemeente.
- Als nog niet duidelijk is wie opdracht geeft tot de lijkbezorging maakt de burgemeester met een uitvaartondernemer de afspraak zorg te dragen voor het verplaatsen van de overledene naar een mortuarium en de eerste strikt noodzakelijke verzorging, maar nog niet voor de uitvaart.

Artikel 3 Nabestaanden

- Als er een nabestaande bekend is verzoekt de uitvaartondernemer de nabestaande de uitvaart te verzorgen. De nabestaande krijgt bedenktijd, de gemeente stelt deze op 24 uur na het eerste contact met de nabestaande.
- De burgemeester doet onderzoek naar het bestaan van een nabestaande als deze niet bekend is.
- De gemeente verricht geen bovenmatige inspanningen om de nabestaanden op te sporen.
- Het onderzoek naar de eventuele nabestaande(n) strekt zich bij de gemeente niet verder uit dan tot en met de 2e graad van bloed- en aanverwantschap.

Artikel 4 Wilsbeschikking

- De gemeente doet onderzoek naar de wil van de overledene met betrekking tot de aard van de uitvaart (begraven of cremieren), bijvoorbeeld door te onderzoeken of er een testament, wilsverklaring of uitvaartpolis is.
- De lijkbezorging geschiedt overeenkomstig de wens of de vermoedelijke wens van de overledene.

Artikel 5 Invulling van de uitvaart

- De burgemeester houdt rekening met de door de overledene vastgelegde wens over de wijze van uitvaart voor zover dit begraven, cremieren of ter beschikking stellen van de wetenschap omvat.
- Lijkbezorging door de gemeente vindt plaats op een sobere, maar respectvolle wijze.
- De burgemeester gaat bij het ontbreken van concrete aanwijzingen over de wens van de overledene over tot cremieren.
- De gemeente geeft het crematorium de opdracht de as te verstrooien.
- Indien de geloofsovertuiging van de overledene bekend is en deze cremieren niet toestaat, wordt de overledene begraven.

6. De gemeente houdt geen rekening met wensen van nabestaanden of anderen.
7. Indien de identiteit van de overledene niet vastgesteld kan worden wordt de overledene begraven.

Artikel 6 Criteria voor een sobere uitvaart van gemeentewege

1. De gemeente hanteert het uitgangspunt van de Wet op de lijkbezorging over een sobere, maar respectvolle uitvaart.
2. De gemeente geeft opdracht aan een uitvaartondernemer de uitvaart namens de gemeente te verzorgen op basis van de volgende criteria:
  - a. het overbrengen van de overledene van de plaats van overlijden naar het mortuarium;
  - b. de verzorging van de overledene;
  - c. huur 'bewaarplaats' in het mortuarium;
  - d. verzorgen noodzakelijke formaliteiten zoals verklaring van overlijden, verkrijgen van een verlof tot begraven of cremeren en akte van overlijden;
  - e. aanschaf goedkoopste kist;
  - f. het kisten van de overledene;
  - g. rouwvervoer van de overledene naar het crematorium of de begraafplaats op de dag van de uitvaart;
  - h. cremeren van de overledene tegen de laagst mogelijke kosten, dan wel begraven in een algemeen graf zonder grafmonument op de begraafplaats de Wissel in Dronten indien dat aantoonbaar de wens van de overledene was;
  - i. de uitvaart kan plaatsvinden in aanwezigheid van nabestaanden en naasten;
  - j. de uitvaartondernemer verzorgt, voorafgaand aan de uitvaart, een korte mogelijkheid tot afscheid nemen gedurende maximaal 15 minuten;
  - k. de uitvaartondernemer heeft uitsluitend telefonisch contact met eventuele nabestaanden;
  - l. de gemeente bepaalt in overleg met de uitvaartondernemer de datum en het tijdstip van de uitvaart.
  - m. bij het ontbreken van nabestaanden die afscheid nemen zijn er twee gemeenteamtensnaren bij de uitvaart aanwezig.

Artikel 7 Verhalen van kosten

1. Als de opdracht om de overledene over te brengen van de plaats van overlijden naar het mortuarium wordt verstrekt door een ander dan door de burgermeester, dan is de opdrachtgever verantwoordelijk voor de kosten van de verplaatsing.
2. De gemeente kan de kosten voor de uitvaart verhalen op de nalatenschap en/of nabestaanden en een eventuele uitvaartverzekering.

Artikel 8 Onbeheerde nalatenschap

1. Indien op grond van het in artikel 3 bedoelde onderzoek geen nabestaande(n) of andere partij(en) zijn aangetroffen die de afwikkeling van een nalatenschap op zich kunnen of willen nemen wordt de nalatenschap aangemeld bij het Rijksvastgoedbedrijf.
2. Het Rijksvastgoedbedrijf verricht alle werkzaamheden ten aanzien van de afwikkeling van de onbeheerde nalatenschap.
3. Als de nalatenschap toereikend is vergoedt het Rijksvastgoedbedrijf de kosten voor de uitvaart.

Artikel 19 Slotbepaling

1. Deze beleidsregels worden aangehaald als: Beleidsregels lijkbezorging van gemeentewege 2023.
2. Deze beleidsregels treden in werking op de dag na bekendmaking.

Het college, 24 augustus 2023

*J.D. Pruijn
secretaris
drs. J.P. Gebben
burgemeester*

Toelichting op de Beleidsregels lijkbezorging van gemeentewege

Algemene toelichting

Als nabestaanden niet voorzien in de lijkbezorging van een overledene dan is, op grond van artikel 21, lid 1 van de Wet, de burgemeester van de gemeente waar de overledene zich bevindt hiervoor verantwoordelijk.

Als gevolg van toenemende vergrijzing, armoede en schuldenproblematiek en verdergaande individualisering, is er landelijk sprake van een stijgende tendens in het aantal uitvaarten van gemeentewege. De vraag tot een mogelijke uitvaart van gemeentewege dient zich aan als er geen nabestaanden zijn die zorg kunnen (of willen) dragen voor de uitvaart van een overledene.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1 Begrippen

Deze spreken voor zich.

Artikel 2 Opdracht geven tot de lijkbezorging

Een melding van een overledene waarover niemand zich ontfermt komt binnen bij de gemeente. Een dergelijke melding is meestal afkomstig van hulpverleners, zoals verpleeg- of verzorgingstehuis, politie, uitvaartondernemers.

Artikel 3 Nabestaanden

Vanuit Team Publiekszaken wordt een onderzoek gestart naar eventuele nabestaanden, hierbij wordt in beginsel gebruik gemaakt van de basisregistratie personen (BRP). Nabestaanden worden telefonisch benaderd met het verzoek zorg te dragen voor de uitvaart. Dit moet aan hen worden voorgelegd vanuit het uitgangspunt dat lijkbezorging primair géén taak is van de overheid, maar een zaak van burgers, die zorg dragen voor elkaar.

Het verdient aanbeveling om niet gelijk tot actie over te gaan op het moment dat er een melding wordt gedaan, maar het initiatief in eerste instantie aan de nabestaanden over te laten.

Hoewel de nabestaanden hiertoe niet verplicht zijn, mag de gemeente hen wijzen op hun morele verplichting en hen met nadruk verzoeken de uitvaart te regelen zodat de kosten van de uitvaart niet voor rekening van de gemeenschap komen. Ook is het belangrijk om in het voortraject te wijzen op het sobere karakter van de uitvaart van gemeentewege en om aan te geven dat de overledene begraven wordt in een algemeen graf waarin ook anderen begraven worden en dat dit graf tien jaar na de laatste teraardebestelling geruimd kan worden. Voor nabestaanden kan dit een reden zijn om alsnog als opdrachtgever van de uitvaart op te treden.

Door deze werkwijze worden de meest directe familieleden als eerste benaderd. In beginsel gaan deze beleidsregels uit van bloed- en/of aanverwanten, maar uiteindelijk hoeft degene die de opdracht tot een uitvaart op zich neemt niet een familielid te zijn. Het belangrijkste is dat er een opdrachtgever gevonden wordt ongeacht uit welke geleding hij of zij afkomstig is.

Onderzoek naar nabestaanden kan een tijdrovende klus zijn. De gemeente dient per situatie te bepalen welke inspanningen daarvoor geleverd moeten worden en binnen welk tijdbestek.

De termijn waarbinnen begraven of gecremeerd moet worden is uiterlijk zes werkdagen. Ondanks deze termijn kan het soms toch nog raadzaam zijn af te wijken van de wettelijke termijn om nabestaanden op te sporen of om opgespoorde nabestaanden meer tijd te geven zich te beraden over opdrachtverlening voor de uitvaart. In dat geval moet een arts toestemming verlenen voor begraven of cremeren na de zesde werkdag.

In de Wet zijn geen wettelijke voorschriften vastgelegd voor het opsporen en benaderen van nabestaanden. De gemeente dient zich bij het onderzoek te houden aan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, waarbij met name het zorgvuldigheidsbeginsel in dit verband van belang is.

Artikel 4 Wilsbeschikking

De burgemeester is verantwoordelijk voor de lijkbezorging en dient de wens van de overledene te respecteren voor wat betreft de wijze waarop dit plaatsvindt. In artikel 18, lid 1 van de Wet staat hierover

het volgende: 'De lijkbezorging geschiedt overeenkomstig de wens of de vermoedelijke wens van de overledene, tenzij dat redelijkerwijs niet geveerd kan worden'.

Door middel van een codicil, testament of anderszins opgestelde wilsbeschikking kan de overledene aangegeven hebben welke vorm van lijkbezorging wenselijk is.

Maar ook als de overledene zich hierover niet expliciet heeft uitgelaten kan een wens soms blijken uit het feit dat de overledene aanhanger was van een bepaalde godsdienst of levensovertuiging die verplicht tot crematie of juist tot begraven.

Bij het binnentreden van de woning wordt naar een mogelijke wilsbeschikking gezocht zodat hiermee rekening gehouden kan worden.

Of de overledene een testament heeft gemaakt en waar dat is, daarvoor kan contact worden opgenomen met het Centraal Testamentenregister (CTR). In het CTR wordt geregistreerd wie een testament heeft opgemaakt, op welke datum en bij welke notaris.

Via het uitvaartverzekeringsregister kan worden achterhaald of iemand een uitvaartverzekering heeft en zo ja waar (<https://www.uitvaartverzekeringsregister.nl/>).

Artikel 5 Invulling van de uitvaart

In de Wet staat dat een eventuele wilsbeschikking van de overledene met betrekking tot begraven of cremeren gerespecteerd moet worden.

Omdat er sprake is van gemeenschapsgeld heeft de gemeente Dronten ervoor gekozen de kosten in geval van een lijkbezorging van gemeentewege zo laag mogelijk te houden en is er sprake van een sobere, maar respectvolle invulling van de uitvaart.

Een afweging tussen begraven en cremeren vervalt als de identiteit van een overledene niet vastgesteld kan worden. In dergelijke gevallen schrijft de Wet een begrafenis voor.

Het beleid binnen de gemeente Dronten is erop gericht dat begraven wordt in een algemeen graf in Dronten (begraafplaats De Wissel), afhankelijk van het woonadres van de overledene. Een eventuele crematie vindt plaats in het crematorium te Lelystad. De as van de overledene wordt daarna door het crematorium verstrooid.

Artikel 6 Criteria voor een sobere uitvaart van gemeentewege

Bij het regelen van de uitvaart worden de criteria genoemd in dit artikel in acht genomen. Nabestaanden en naasten hebben de gelegenheid om afscheid te nemen en aanwezig te zijn bij de uitvaart. Er wordt echter geen afscheidsdienst gehouden. Als blijkt dat er geen nabestaanden gevonden kunnen worden of er geen mensen bij de uitvaart aanwezig zijn, zijn er twee collega's vanuit Publiekszaken of het Sociaal Domein aanwezig uit respect voor de overledene.

Artikel 7 Verhalen van kosten

Pas als niemand in de lijkbezorging voorziet, fungeert de gemeente als een soort vangnet. De kosten van de lijkbezorging komen op grond van artikel 22 van de Wet dan ten laste van de gemeente. De gemeente heeft op grond van de Wet het recht om de kosten te verhalen op de nalatenschap en op nabestaanden. De Wet is in dit kader niet bedoeld om financiële problemen van nabestaanden op te lossen.

In artikel 22 van de wet is geregeld, dat de kosten van de uitvaart allereerst worden verhaald uit de bij de overledene aangetroffen gelden en goederen, tenzij deze aan anderen toebehoren. Vervolgens worden de kosten verhaald op de nalatenschap. Is die niet toereikend om in de kosten te voorzien, dan kunnen de (resterende) kosten worden verhaald op nabestaanden.

Ook kan bij het Verbond van verzekeraars navraag gedaan worden naar het bestaan van een uitvaartverzekering.

De gemeente is niet verplicht de kosten te verhalen op de nalatenschap en nabestaanden. Per geval moet worden afgewogen of verhalen van de kosten zinvol is. Soms wegen de kosten niet op tegen de baten en er kan zich een situatie voordoen waarbij verhalen op een nabestaande niet wenselijk is.

De gemeente heeft dus beleidsvrijheid om niet tot verhaal over te gaan.

Artikel 8 Onbeheerde nalatenschap

Zodra sprake is van een onbeheerde nalatenschap melden we de nalatenschap aan bij het Rijksvastgoedbedrijf. Zij nemen de zorg van de gehele nalatenschap (inclusief woning, voertuigen, huisdieren

et cetera) per direct op zich. Zij doen onderzoek naar de nalatenschap en nemen de verdere afwikkeling op zich. Als de nalatenschap toereikend is voldoen zij de factuur voor de uitvaart.

Artikel 9 Slotbepalingen

Deze spreken voor zich.